

สังเคราะห์งานวิจัย

ฉบับที่ 10 ประจำเดือน ตุลาคม 2564

อาจารย์ ดร.ปานัน กนกวงศ์บุฉัตร
คณะพยาบาลศาสตร์

สถาบันวิจัยและพัฒนา มีบทสังเคราะห์งานวิจัยที่น่าสนใจ มาฝากผู้อ่านทุกท่านฉบับนี้เป็นงานวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพพลังของผู้สูงอายุในอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี เป็นผลงานวิจัยของ อาจารย์ ดร.ปานัน กนกวงศ์บุฉัตร และคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีงบประมาณ 2563 ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว นำแนวคิดมาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนของและแนวคิดคุณภาพพลังขององค์การอนามัยโลก (2549) เป็นกรอบในการศึกษา การเลือกพื้นที่ชุมชนตำบลเขาวงกต อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี เนื่องจากเป็นพื้นที่ในโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามแนวศาสตร์พระราชชาของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทห่างไกลเขตเมืองและมีสภาพแห้งแล้ง ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและต้องการพึ่งพาตนเอง ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานสาขาการพยาบาลชุมชนจึงสนใจที่จะสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้สูงอายุในชุมชนนี้

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพพลังของผู้สูงอายุ 2) เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุให้มีพฤติกรรมสุขภาพดีในระคับคี และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจและการนำคุณภาพพลังไปใช้ประโยชน์ของผู้สูงอายุ

วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ระยะเวลาในการศึกษาเดือนมกราคม - ตุลาคม 2563 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้สูงอายุในตำบลเขาวงกต อำเภอแก่งหางแมว จำนวน 477 คน ผู้ร่วมวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มแกนนำชุมชนคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขาวงกต ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาวงกต ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและเลขาชมรมผู้สูงอายุเขาวงกต อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม) และแกนนำของผู้สูงอายุ
- 2) กลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน คำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีง่ายๆร้อยละ 10 ของประชากร หรือกลุ่มละ 30 เป็นอย่างต่ำ (Gay, 1996: 126) คัดเลือกโดยสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เป็นผู้มีอายุ 60-75 ปี อาศัยอยู่ในตำบลเขาวงกต ไม่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังที่เป็นอันตรายต่อการเข้าร่วมกิจกรรม และสมัครใจ

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มรภ รำไพพรรณี

039-319-111 ต่อ 10800
086-440-2639

research_rbru2010
@hotmail.com

เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาพฤกษผลัว เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสนทนากลุ่ม แบบประเมินพฤกษผลัว แบบประเมินความพึงพอใจและการนำไปใช้ประโยชน์ ผู้ร่วมวิจัยร่วมกันการวิเคราะห์ปัญหา จักลำดับความสำคัญ วางแผนดำเนินการจักกิจกรรมพัฒนาพฤกษผลัวผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และร่วมกันประเมินผล กิจกรรมการพัฒนาพฤกษผลัว ได้แก่ การตรวจสุขภาพเบื้องต้น การเรียนรู้ดูแลสุขภาพตนเอง การฝึกทักษะการออกกำลังกาย การปลูกผักข้าวโพคและฝึกทอ การทำลูกประคบสมุนไพรและตุ๊กตาการบูร และจิตอาสาเยี่ยมผู้สูงอายุติดบ้านติดเตียง วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired sample t-test

ผลการวิจัย ผู้ร่วมวิจัยในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน จักกิจกรรมพัฒนาผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และร่วมประเมินผล ผลการประเมินภาวะพฤกษผลัวของผู้สูงอายุก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อยู่ในระดับค่อนข้างดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 (จากคะแนนเต็ม 5) หลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง พบว่าภาวะพฤกษผลัวอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.05 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยภาวะพฤกษผลัว พบว่า ระดับภาวะพฤกษผลัวหลังเข้าร่วม กิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสุขภาพสูงมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคม ด้านสนับสนุนการดำรงชีวิต และด้านความมั่นคงปลอดภัย ตามลำดับ ผลการประเมินความพึงพอใจหลังเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.67 และผู้สูงอายุสะท้อนการนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้ ดังนี้ การดูแลสุขภาพตนเองให้เหมาะสมตามวัย การป้องกันโรค การทำงานตามความถนัดของตนเองเพื่อเสริมรายได้ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมในชุมชนที่ทำให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าในตนเองและมีความสุขมากขึ้น ซึ่งการจักกิจกรรมให้ผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีการวางแผนและทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ จึงจะช่วยให้ผู้สูงอายุ มีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีและมีความยั่งยืน

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาพฤกษผลัว ของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งมีหลากหลายรูปแบบให้สอดคล้อง ตามบริบทของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ยาวนานที่สุด และสร้างคุณค่าในตนเอง ให้แก่ผู้สูงอายุซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนวิถีไทยต่อไป ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- 1) ควรส่งเสริมการพัฒนาแกนนำชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการจักกิจกรรมพัฒนาศักยภาพ ผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งติดต่อบริการหน่วยงานกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย
- 2) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยมีองค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่นร่วมกับภาคีเครือข่ายให้การสนับสนุน
- 3) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุในลักษณะพหุวัยร่วมกับคนในชุมชนนี้

ข้อมูลจาก

อาจารย์ดร.ปานัน กนกวงศ์บุญวัฒน์

หัวหน้าโครงการวิจัย หมายเลขติดต่อ 081-687-0240

อาจารย์จุรีกรณี เจริญพงศ์ , อาจารย์ณิฉิต วงศ์ชัย

และอาจารย์ณัฐชา ควงตา

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

นายรัฐวุฒิ สมบูรณ์ธรรม

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขาวงกต

อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดฉันทบุรี

หมายเลขติดต่อ 098-826-0515